

САҢА СОҚУОНУ ЫРЫТЫСТЫЛАР

1500	983	44.9
2054	18306	57

Нэнийлбэктэр	Киһи ахсаана	Охсуу (гектар)	Былаан- соруудах (тонна)	Министэ- гэр (эстаби- лизация, 2010 г. тобок огу кайдарын туран)	Былаан - график	Былаан туолуута (факт, тонна)	Былаан %-пта графика туолуута
1. Алаҕар	34	941,6	1500	800		603,7	40,6
2. Арыыстаах	80	1490	1200	1200		1156	96,3
3. Бахсы	46	1074	1250	425		405,8	32,5
4. Болтоҕо	18	2410	1700	1200		1615	95,0
5. Болугур	153	2226	2720	2220		1371	50,4
6. Кытаанах	188	1844	1750	1750		1760	100,6
7. Мугудай	205	1150	1900	1200		890	46,8
8. Одьулуун	0	3350	2310	1660		1903	82,4
9. Сөлөһөс	43	2325	2180	2480		2146	98,4
10. Топой	15	952	1250	500		419	33,5
11. Сыланг	123	1922	2720	1970		1020	37,5
12. Хадаар	70	3100	1700	1000		500	29,4
13. Хатылы	85	2471	2000	1529		1521	76,1
14. Хайахсыт	243	3000	1800	450		670	37,2
15. Хоктор	85	2497	2220	1420		850	38,3
16. Чапыр	122	983	1900	850		487	25,6
17. Чурапчы	35	1600	2200	1600		983	44,7
Улус үрдүкүгү	1847	33258	32 300	22054		18306	57

БАСТАКЫ
УЧУУТАЛБЫТ
ТУНУНАН

түгэн ийнгэр, доринтоос
малгаж охсубтаным.

Он хүлээн 5 жил уламт (хуулийн төрдүс хуулиастарга) Татьяна Васильевна биднэхэ бары предметри үсхүүлн, хуульцлын саймалмалчлал буулан нүүлхүүлн охуулаанг, бүтэртэрбэлэ

Хамтдаг баатарууд кишин дэвсгэртэйгээр дорнод, утгуу дайныг ялгах хэс да кишин баар буолар. Кишин баста-
нгуу угуулга кишин ололор
кин да солбулбаг тусна
сүтү мөөктөнн баатар

[illegible]

Элбэгтэйг покодтарга
сэлдээрбьт, бөхуалок-
лит чутайнтар бнэр кэрэ
айналариах снрүдүн
кордөрөрө Тэмалнах
лэскүрээшнэра иддээр-
ра.

Бөгөөд эхний нийтэр музей, тинтография, тэмдэг уула унаар дийлэнх сурдуг ол бичгээтүүтүг тэдгэр олу кэрэжээлүүдх сурдур баалларыг ол эхсурсиллара сүлдэн бэлбэлэн. Бу похотдтар ба, эхсурсиллара сүлдэн Татъян Васильевна ахих илтэрээхнээйи, туулааар оро дилы ийн сүлэт гыа, олу тиймтэттэж кэпсире. Ол похотдтар, эхсурсиллар уулугтарыг түмэн "Уоротэр сымаллах эхсурсиллар" дилн методической бронуирх суруйбуга бөгөөтхөн тахсыйла. Ошк байам аагым баатанн сааранн өйдүүбүн Кытаасныг сүлүрүн сүрдэх дээрдуу охоргообута. Бу иултэ дилы сорох дилн сөлөр гыага тайн-бэйрби-

тын сүтэрмэжээ, сэтгэмтгэн бяснажа, үөрүүдүгүн-ырахамэ-ын үлжөтөн сылхайыт. Итгн тагтыр учууталыт халларыт күндү бөлүктөн адыл.

[illegible]

Татьяна Васильевна сурэжн сьлааһын дууһатын сырдыгын билиэхэ, үөрэнгит олооруһар, харьтаабайка бигэрбэтэ. Ол билиит олох-тут бары орууттарыгар повсюду үгүс дыйлааны өгөрбүгүн ээлип сьлатура толкуйдан сага өйдөнөрбөт.

Онохгүй мунгур кэмэ
— өрө саасыг, баяр үзсүү
бидний манлай тангьлар,
өйдөөх, сатаамах кэти
илимнигэр тухайн олу
үөрүүлэхтик, туулах-
тыг заслыг, Бу бетиин
тусгай дэолбут буолар.
Дэолдох өрө саас дыйар
күүкэ кэлини үлэтин
буна арыллылар, үүтүд
кэмнэргэ кинөөк угулар,
тырахан кэмнэрээ чирэл
тырах буолар.

Таймлар учталбайт
умнуллубат мессуюнэ
бийиги бэйзбейт олохпу-
тун арыаллап, арыл
гайынан, кыягити кыбаст
сырдыкшыт, үтүө үгэс-
лэртбиги салгыа окурор-
лутугар, саяннэртбигиэр
нэрдэбиги. Маны

ийдоотгох, Татьяна Васильевна олохтой барбыгын да мин, ис дунгэр, улсэхибигин курдук үлэни сылдьар.

Алексей Дмитриевич
МАКАРОВ,
электронщик-инженер.

«МАНЧААРЫ ООНЬУУЛАРА». БЭЛЭММИТ ХАЙДАБЫЙ?

2013 сыллаахха спорт национальнай коруптиригэр Саха сириг 19-с "Магчаары ооньсуулар" спартакнада бииһи улаускутугар ыһтылларын бары нэтибэлэ сылдьабыт. Онуоха диэри икки сыл көрүгэ кэм хаалла. Ол эрэриг улахан хамсааһын таһаа, күүтүүннээх тутуу бара илэк курдук. Курдук буолбатах. Дьаһа оһуку.

№	Бүл
1	"Эрчүүн" хөдөлмөрчдийн хамтаралт
2	3000
3	Иргэд
4	4000
5	тс35/онгоу
5	"Сүх" барилдагчид

Дэе ол нийн, снү билээри,	6	котель
улууснут баһынага Семен Ил-		100
ляринович Яковленка киирэн	7	котелд
туоһуластым. Онуоха киии	8	Оску
манньык кээжкэтү		вещей
		П.Е.В

9	ра уон
10	Одну
11	Чура
12	огурд
13	Муру
14	туу
15	"Ку
16	чы пө
17	Чура
18	раны
19	"Маш
20	тыла
21	ус үө
22	техн
23	наа ж
24	Осо
25	ыгы
26	Боот
27	башы
28	адан
29	асеба
30	дыбал
31	Ку
32	ыны
33	Они
34	дары
35	ланы
36	иһи
37	Боот
38	анал
39	огор
40	БА
41	үрдүк

Бу удахтан тэрээнийг бэлэмхон бая-
тарга вице-президент Д.Глушко салай-
аачихлах республикатаар тэрийн ко-
митет илэнтэ Дьокуускайга, бигрдэ Чу-
рлгыла мушыхаан, соннуулар сүүрү
хайысхаларын бйаарбгыга. Ону тэнэ
Правительство солбулар председатели-
рэ Ф.В.Гыбышева, бигрдэ, А.В.Васова
туурт тогул сүбө мушыхахтар бгытын-
нылар.

"Манчаары ооньшуулары" уонна Ботугуускай улугу тариллибитэ 375 сылын биирээһиннэ барыта, биилэн турар, үп-харчы тоһо көрүлүөрттэн бэйлэччэ тутулууктаах дигэ элээххэ наада. Ол иһин хара маңнайгыттан Президент, Правительство, экономическай сайдыы, үп, үөрөх, культура, предпринимательство, туризм сайдыытыт, ыгчат министерстволарыт, физкультура уонна спорт комитетытыт, "Холбос" потребобщество таһымын-рыттар эбэх сүбэ мунууһахтар, көрөсүһүүлэр тариллинилэр. Холубур, ангардас экономической сайдыы министрстволарыт бу "Манчаары ооньшууларыт" сибээстэн 10 (%), физкультура уонна спорт комитетыттар 8 тогул рабоча мунууһахтар ыгыттыһааччылар. Оттон "Модуль" спорт национальнай көрүлүөрттэ сайдыһарыт Кийин директор И.О.Григорьевыт ыалта падикаэ айлы райончой комиссия мунууһахтыттар. Оно бэйлэтыттар бийиги бэрэстэбинэллэрбит ыгытталлар. Ити сүбөлүүһилэр, быһаарылыһааччылар түмүктэринэн туох тутуулар бэйлэ-ыһаахтыттар, сөнү көхүрэхтиһилээһин ыгыттыта тоһо үп көрүлүөхтэртэр үүнүүһүн быһаарыһан, ол туһунан Правительство уурхарын бйарыага бэрэстэбинэ, олору бэрэстэбинэлэ кинээх-сөөх. Олорго барытыттар 1 млрд 67 млн 100 тыһ солк. үп көрүлүөхтэ торумнаһа. Бай-

эбит удууспутугур спартакиадаһы ыһа-
тыһа бары эйгэни хабан, албохтин
күннээх 13 биэрдн сэлаларынан аһал
комиссиялар тэриллениһэр", - дэи баран
Сезен Илларжонови биэрдн объекта-
рынан туох тутуу барарын, күрөхтөн-
н аһалтыга төбө үл корудуу хатирин
туһунан - билиһиннэрдэ, билиһинн
корлорда.

№	Бичигдэлэр үзэмэр, дүнхнэлэр	Үбэр-хар- илта (түнх, саяа)
1	"Эдэр специалистары дэмжэн хичигүүлэл" Федеральнай программан "Олимпийский" микроорой-уулга алорор дымжары тутуу	30 000
2	3000 мнэгстэлэх санга етэдхон	238 139
3	Бирдэ ууну бичигүүлэл кутуу снэрхит тутуу (Муулдэй)	46 300
4	4000 квт 2 трансформатордаах пс35/10 ки электростанциян оторуу	65 054
5	"Спортивный" интернат томжорон барьгын хабар санга кварталнай котельнай	96 000
6	100 мнэгстэлэх Чурапчыгаары коллеж уонсый дымжэ	158 892
7	Оскула отхорун умаш общест-венной аһылык комбината	50 000
8	П.Е.Варханицев аатынан кулчу-ра уонша снэрхылэлгэ гарига	5 000
9	Одуулуунга индотром тутууга	5 000
10	Чурапчы нэхилээн тунсаран оторуу, уулуссалар оромуонсэ	146 000
11	Мурун Тынмпыа мнэгстатын ту-туу	20 000
12	"Куохара" үрөс түөрүүр Чурап-чы нэхилээн гарига мнөгсөгэ	20 000
13	Чурапчы удуубулар итирэн мэр-рарыахсаны тунсаран оторуу	5 000
14	"Манчаары ооньчууларын кыт-тыгылаахтарын хааччыллыга улу-ус үөрөхүн тэрэгиллэрин аһылык технологический оборудуулаатын хааччыллыг	18 916
15	Ооньчуулары бэлэмнэхин уонша ыһгыа ороскуотара	52 229
16	Бостуруускай улуус 375 сылын бэлэмнэхин уонша 19-с спартако-аданы ыһгылын кулчуруй-мэ-ассабай оттуун хааччыллыга дьаһаллара	12 598
17	Куггал суох буолуутун хааччыл-лы дьаһаллара	4 247
18	Ооньчууларга анализлах суверир-дары оторуу, бөһөт, кыһа, ре-кламы бородууксууатын бэлэм-нэхин	3 000
19	Бостуруускай улуус 375 сылыг анализлах докуменгалык аһаан оторуу	785
	БАРЬТА	1 067 160

Ону мин барьтэл болархайлгар дээр өрдиэстэбээс ханган, юмтэн, тоһо үн, хаһан бариулхасторин ыйбакса, болһачы "Малһаары ооһуууларһын" туух тутуулар, дһаһалар баралһрын, олорһо тоһо үн көрүлгөд бһаһанһамһын табһиһан юрһорһүтүм ордуһ бууду.

Бу Боотуруускай улус 375 саватар уонна 19-с "Манчары оонһууларын" олоһуллоохтаах тутуулары, ыһтыллыахтаах үлэи таһынан билигин тутулла турар 2013 сыла дьэри бүтүөхтээх капиталнай тутуулар элбөхтөр. Ол курдук, 236 223 тыһ. сменай суумаах 400 миэстэлээх, 3 элэстээх ДН Коргоно аатынан интернат-оскуола, чугас эрпий тыа сирин суох улахан Одьулуннаары оскуола-лией, Чурапчы кэлиэвэр бэйэлэйдүүн бүтүөхтөөх Сербээн, эһийд, оттон эһийд бүтэр көһөрүдүү кытылыахтаахтарыгар 32 квартиралаах, Крупская, Ярославскай, Ленин аатынан уулуссаларга олорор, баһарынай дэпэ тас дьэһиэрэ тутулла тураллар.

Балары табынан Сыланга ГИ.Баг-
рийн аатын, Мугудайга Д.Красильни-
ков аатын орто оскууларга таадыла-
ра, Чурагчыга урукку аэропорт терри-
торияларга экономический сайдым улам
өгөгү оңоруу кластерын үтүс обьекта-
рын тутууларга саралынган

Түмүктөз бөлөбөгдөн элтихилин, ула-
хан суолталаах тэроһиһири иһыһы
улууспут салаатата албах туруорсуу,
көпөтэйии үлэхириниһыһыһын түмүтэр,
Бюотурускай улууһ 375 сыһанан, 19-с
"Манчаары оһуһууларьнан" сибэкстэж
түтүс тутуу, тэроһиһи үлэхир баралыра
быһаһаммыт эбит. Ону аһыха киллэ-
рингэ улууспут дэһо-сэртэгэ бары
кэхтөөхтүк кытаргыт эрэллэр.

Иван ПОНОМАРЕВ

**СҮӨНҮГҮТ, СЫЛГЫГЫТ –
БЭЙЭБИТ ИЛИИГИТИГЭР**

Эмжар (хааһьрыас) дээш састыганнаах ыарылы үксүн ынах сүөһүтэ кэстөр. Бу ыарыһанын мал-даныбыт сүөһү моойутар, гүөһүтэр хаһьаргылар (кренитеруициной) ис кэпчээх буолар. Куолайы, баатта, хаһьаргыта уонна тыла кыпарар, ову тэбэ иһэр. Сүрүө оһон-манан харапта кыһыл өһнөнөр, эбэтэр араастаагы кыһыл дүүһүнээх буолар. Таала улаатар, хаһьаргыас буолуон сон. Ылара сизрой эбир-дирдээх, оһон-манан кыһыллыгы ыраас дүүһүннэнэр. Бүөрү харапта кугас эбэтэр сизрой буолар. Быһьыптыра амэхсийэр, дүжээтирэр (држание), харапта кыһыл дүүһүннэнэр, оһон-манан сизрой өһнөнөр, бааттаахха аһыйбыт сыттаах, хааһыах сытааннас сууруон тэхсар. Ис оргатын уонна этин быһьархайдыра биллэрдиик улаатталар, маһыл эбэтэр араастаагы кыһыл дүүһүнээх буһуулар. Ыадымыбыт сүөһү этин сиир юһүдлэммэт, уматыһар.

Сал дээн сыстыгланнаах ямарыг, сыгыга жостор. Доруобай сылгы малдыбыг сыгыгаа кытары биригэ турдагына, ямары дөбөннүк таршанар кучалтаах. Бу ямары 2-3 пидиалэ сайдар, сыгыгыг түргөтнүк билибөккө таршанар. Сабы 3 көрүнтэ арааралыар: тыга саба, мурун саба уонна тирии саба. Сабынан малдыбыг сылгы температураланар, тыалыар кыгылар, сөтөшлөр, аягыгыга сүтөр. Сытаадын быстархайа иһэр, малдыар. Бу ямары сайдан исторгун аайы кирдэх сыгыгыг язаара кубулуйар уонна охот-минан хаап-ылар. Яааны эстингэри уустук. Мурун сабынан ямарыдагына сыгыгы муштун көндүгүлөр үксөк, аяны, рубец үксүүлөр. Сал үзөлөгө араас кирдэх өлгөнөр, кыгыга розовай дүүһүнүккө буулар. Яаа ортогулар сыстаныс иригэтир. Тыга саба курдат жостор, ортогулар араастыгы-сирэй дүүһүнө-нөр, кыгыга розовай өлгөнөр. Мооһугар, түүһүтөр, иһигэр, кэли атахтарыгар үзөллөр үксүүлөр. Малдыбыг сыгыгы өлгөрөр көчүлүмүс.

Мылг дэиз сылгы сыстыганаах нарылга. Бу нарылы үжүн эдр сылгыларга кастар. Балас тамага сүһүрөр, моойун бөлчархайдара ирилээр. Балдыбыгт да, үтүөрбүт да сылгы нарылыга таргатар кыктаах. Нарылы астан, ууттан, иштеткен, турар сирдөрүктөн, туттар малтан сыстыкын сол. Нарылы түмүгөр сылгы ирар, температуралашар, тууйуллар, аһабет буулар, мунун уута сүүрөр, алларга сыггаарын бөлчархайдара улаатар, таарыйдахха ыалдыар, сүрөтүн үлэтэ ээлтүүр. Балас ирилгетин ыраастаахха, сылгы түрэнник үтүөрөр.

Сибининг чумата — сыйтылганнаах, вируснай баяры. Баяры сараланыггытар температурата үрдүүр, харагын тулгата кыгарар, халгаһата иһэр, тирингэ көрүүгүсүйэр. Сибүгүн көһө арайлан көрүүтэ ис органнарыгар улахан хаан туруулара кестолуор, хаана бөлүөхсүйэр, бытчынтара сымнаһас, араастыгын сизэрэй дүһүннөһүлэр, быара, таала билдэрдик улаатар, толору хааннах буолар. Бу баярыяан сааһыгтан тутулута суох сибинингэ барыта ыалдыан сон. Баярыяна тарыта-аччыларынан ыалдыбыгт уонна вируну иччэ сындыаһылар буолаллар.

Күүрусса киришба. Бу ыярыл
акруна (N5H1) 1961 с. Согуруу Афри
када булдуллубута. Үгүс көтөрдөр
бу шөрүгү илдрэ сымдыктар эрээр,
байыктар ыалдыыктар. Ылал
дыкыт көтөрдөр таһаарар бары
убадастарыттан, саахтарыттан
таргалар. Күүруссалары, хааста
ры, кустары биір уйага тутан ил
тэр буоллахха, түргэнник сыстыа
хтарыш сол. Ылалдыкыт көтөр
уонсай туруга жолугуур, кийинтэ
куттаммат буолар, жолугута тарты
саруна байааттанганна хаамар,
сүүрөн иһэн төбөтүнэн хойуостар,
ууга устарыктар мээһэ-мээһэ сап
сынар, биір сирэ төгүрүчү эрий
эр, мооньуларын араастаан хам
саталлар, төбөлөрүн тизэрэ бы
радыллар, сыгытарыбыллар, муш
уларыттан, харахтарыттан сүүр
өнкүлүктөр, харахтарыш харага
манхайар, тараахтара уонна
ылартылара иһэр уонна хараарар,
һыһынара хаайтарар. Ылалдыкыт
көтөрдөр ууттан уонна аһылактан
аххаастаһылар.

Лентоспироз ыарыялан ынах сүөһү, сибининнээ, сыппа, огу тэти куурусса ыалдыаллар. Лентоспироз киһиэхэ добогтук сыстыан сой. Бу ыарыянан ыалдыалыт сүөһү этэ араастайар, түөһүн кондойтутар кыһыллыгы араас убарастаах буолар. Тыгата иһэр, тыгатын бүрүөтүгэр хаан туруулаах буолар. Сүрэҕин быччыта эмэксийэр, дүүкээгирэр (драблость). Ыара араас дүүһүннэр. Үөс хабыра тэппиэр, харанта сыеттыгыс үөһүнүн туолар. Бүөрөбэллэрдик улаатар, эмэксийэр, харанта кыһыл дүүһүннэр, элбэх хаан туруулдулаах буолар. Быччархайдара улаатар, иһэр, сымэһиннээх буолар. Өсөгүн 2 күн иһиэр этин араастара сүткүтүрүнэ, атыта, аһылыкка хааччара суох кыһыллэр.

Убастабылганах хайраабыгтар,
кийи уонна дыах кыылларын дору-
обуйаларын туһугар бары биһигэ
үлэлиэчиге!

МАГУЛИЯВА, ВСЭ отдела.

Чуригчы удууна тых хаааайастыбатын корутиренин даяржатар удууһуна биллэр. Нэһилиэнньэ улахан агара сүүрүннээн сүөһү-салаа иттиһини, үүт-эт туттаран дохуот киллэринэ олорор. Бу даярын сахи омутун културата үөскүүрүтэр сайдарытар быйыргы кэмтэн биэр сүүрүоруолу ыһыат, олук буолбут, ыал социальнай балаһыанньата туруктаах буолуутун кордорор суолталаах даярын буюур.

Улауусугут калыккы уоп кыы инитир суохтуктаагы инитиллэр, үтүтүн-эстэн урдук хаачыстыбадаах бородуксууларыгар оҥоруула, батырылга республикага инити кириити тараста. Чураҕы элэ-аралыга, атын бородуксууларыга туспа брэнд быһыытынан кээҥ сиринэн билиһиннэр. Улуу тыматын хаһаайчыстыбатын утуптуктатып статданыһарынан, 2011 сыл атырдьах ыйын 1 күнүгүрү тургунан Чураҕы улууһугар барыта 34141 тобо суоһу, 21941 тобо суула, ол инитир чаһаһаһу кэтэх хаһаайчытыбаларга 23319 тобо суоһу, 5254 тобо суулагы инитиллэр.

Сүрүлүнү-сылыгына илгериз албас сыра, биринчөө уонна ороскуот эракталар. Хомоку-ок ичин, кымыл ичкөт сылга күнүгүтү, сыһынты айдарта улуускутутар сыһынты сыддар джон сүрүлүнү, сыһынты кистөөн өлөрөн, уоран ыһыларын түтүннөр албас-бигэ күнөөн бараттан дыккыннорор. Ону таһаан джон ирбэлэрин өлөрөн, сыһ таһсап эгтерөн бистах кэмгэ сарайдырлар, дыккы-ринг тэркөһэлэрин харабар кэмнэрингэ эти уоруулар таһсаллар. Бу буруйдар барыла-тын джон сырларын суотугар байа матери-алдай маадатын түртүлүк уонна чыгачки-ник ситиһэр, сокуоннай суох босхо барыс киллэрингэр сыһанан, хара ымсыы, туһанар санааттан, сокуоннай суогу ойдон-билэн турган, оҥоһулаллар.

Туурагч уулуугтар 2009–2010 сылларга ИДЮ-гар регистрандаммытынан барыта 3 сүүһү, 9 сыгыта биллэйт диэнунан сыһыыга элэрүүлээн, сүдүлүнэн эгээрэ уоруллубуттара биллэбитэ. Уоруулар Төлөй-Диринг, Мулудай, Хатыһы, Болтоно уонна Арыһаах нэһиликтэрин сирдэринэр-уоттарылар, ол эбэтэр үксэ айан суолуттан чугас сирдэригэр оһоһуллубуттара. Бу чакчыларга 5 холубунай дьыала кобугуллан, буруйдаах сирэйлэр кордүүрээ үлэлэр ыһыллыбылгара. Хомойуох иһин, дьыалаларга буруйдаахтар булулуа илжигэр. Оһо сүрүн төрүтүгүнэн сыһы уонна сүүһү дьон атын малын-салын курдук биир сиргэ сыппата-хараллыбата, хаһайын хамгуруулар куруук сылдыбаата буолар. Ону тэнэ сыһыстыгытэ кэмнэр туһааннаах дьон-сэрэ сыһыстыһаллар органга туоһу буолан көмөлөһө сатаабаттара, төттөрүтүн, куотуна сылдыбаллара тусламмайдыри үөскэллэр. Сорох сүүһү, сыгыта хаһайын көх буоларын быһаарарга да үтүс бирээмэ халтайга барар түгэниэрэ тахсаллар. Ол курдук, билинээ суох, бигэр мөлтөсүгү балээлэммит сүүһүгүн, сыһыттан хаалбыт тиринэн көрдүүр, ирдир үлэлэри ыһтарар үстүгүгэр үөскүүлэр.

РФ Холдубунай колдоскулар айыгылыбы-
тынан, туора малы - салы эрдэттэн кыска
болжол булган уоругу ийин (РФ ХК 158 ая. 2
чааһын "а" пууна), биптер малнаах кийиэхэ
уоругу түмүтөр биллэр-көстөр хоромнуу
огоһуһуһубут буолуһарына (РФ ХК 158 ая. 2
чааһын "а" пууна), наһаастабыр үрдүк миз-
рээһини буруйдаах кийи көпүлү бээс сыла
дээр быһылыһын соһ Оһонтуора малы-са-

длы таришпиндэх бөлөх буюулан туран уруу
ниин (РФ ХК 158-ыг 4-адаһын "а" пууна) на-
жаастабыл үрдүн мазаратан, буруйдаахир
конгулара биеэсэ уон сымта дээрэ болдох-
хо биір малгүйүлү өдк, харыста дээрэ ыста-
раагтаах батыһылын сеп

Сайн ааһан дьон-сэргэ кыстыкка киирин-
нэ бэлэмнэһиннэ сараламмыт кэмнэр
дирин эттэххэ, сүөһүлөх-сылгытыах дьон-
тоһо кыалыарыан бас билэр сүөһүгүтүн-
сылгытыах ханнык сирдэринин, кимикэ
сүөһүлэригэ кыстары сылдыаһарын кэмнэтин
кэмнэр бирэн хоро-нэҕэ сындыаргыт, хөггү
руолдуургут, сүөһүгү-сылгытын сайын устат,
та, бинтэр күтүгүтү да кэмнэ бөдүрүдүөн
хаартыкаҕа туһарын иддэ сыдыарыт кэ-
лпн араас түбэлтэ таһар түгүннэр улахан
көмө буолуо ээ. Атын удуустарга, бинтэр,
үксүтэр бунууларга курдук, Аллараа Бэстэҕэ
бөһүккөтүнүн уонна Дьонуускай куораттын
кэлэн сүөһү эбэтэр эг тута кэлбэт дьонно бас
билэр сүөһүгүтүн, акитин атыннааһырга
быһаарынаахытын, бөрөстүбүдү да буну-
лар, суругутун атыннааһын-атынлаһыа
туһунан дуоһабар түһэрэргитигэр, дуоһа-
барга аахыстып-суолугутун, насюроттэ дьыл-
һайдарын, озорор сиринин ыйарын кэлэн
толуктат сөтүрдиктарыгар сүөһү тиннэ
сылдыар массыналаах дьону бөрөбүрөккэ-
мүһүрүт, түгүн-ханытын быһаараллары-
гар, туска учуот оҥорулоругар сүдүргү бу-
дуо ээ. Холубурдаан эттэххэ, сүөһүгү дуу,
эти дуу тиннэ аһаһаан эрэр массыналаах
дьону тохтогон бөрөбүрөккэ эттэххэ, о-
дьонно сүөһүгэ, экиэ олохтоомут формалы-
ах ветеринарий ыстыраһына эрө баар бу-
лар. Үксүтэр бу сүөһүлэр дуу, эти дуу ол-
дун олохтоох дьонгон чакчы аһыһаһан ыл-
быттара дуу, бинтэр сыһымы сылдыар
сүөһүгү уоран ылан баран, бөһүлэрэ ветери-
нарий сулуусна тэрилтэтигэр тиннэ мөһө-
рөһөһэ ылан ылдан эриһэтэх дуу, чүөлөһө
биллибэт бусхар. Оһон сүөһүгү дуу, эти дуу
кэлэн дьонно атыннааһы күтүөх буолуох-
хытын, ветеринарий ыстыраһына дуу-
табарыһыгар олоһуран бөһүтэ ылан атын-
лаһааччыларга бэрэргит олдук.

Огу таһынан тһәд, сыһанга сыддан билбәт дьонгугт сыддааларын кәрләххүтүнә, бәһәдлүгтәр араас ыйытлылар үскәтәхәтәрүнә, киниләр хаһыаларын, туох техниканын сыддааларын, техника нүмәрүн бәһәдлүгтәр бәһәтәтәк хааларыгт буһилар, калын сүһүһүг, сыһанга уруу түбәһәтәдәр таһәстәхәтәрүнә, бәһәтәтәк дашһилдәдәрүгт үһәһәхәтәрүн сәһ.

Манжа тэнгэ Чуратингаагуу полицияг одоолгоор мөнхлүүлж буй телефонны нөмөрүүдийг хэлж байна. Энгийн дугаар : 41-340 – полицийн захиалгыг хүлээн авах үйлчилгээний үндсэн утас; 41-489, 8914-275-57-78, 8984-104-06-68, 8964-417-95-03 – оперативный союдадисттар.

Сүүхч, сэтгэлч курдук баяйга-дуулга кайһамгылаах, харьстабиллаах сыйһан кайһан да боар буолуохтаах. Онук сыйһан барыбытыттан биэр тэҥин; тахсар буолаарына эрэ сокуону кээр, халубунай буруу отторор доюн ирдэн булуу үлктэ ситһиндэх, сокуон иннвэр апаһаттарго холуудукк бунуна.

РФ ИДМ "Чурапчаагаа" муниципалитеттар иккэ ардыларынаагы отдельн оперативнай согурунуктара

Багаартан сэрэхтээх бцолуу ирдэбиллэрэ

ВОДОЕМНАР ҮЛЭЛИЙЛЭРЭ БУЛГУЧЧУЛААХ

бөт. Бу барыта уюпай көрдөрүштөн 35 % булар. Үлгүлөр: андосеминар: СА Нонгоро дж аатынан Чурапчы орто окуушата, "Почта России" ФГУП, "Березка" үнүяан, "Улыбка" үнүяан, Чурапчылаары колледж, РОС, Чурапчы орто окуушатын күтөлмөсү. Үлгүлөр: андосеминар: Чурапчы 2-с №-дөх окуушата, "Мисси" үнүяан, "Айыты" култура уюна дубоувай сайдына клинэ, Константинов аатынан кварталы.

Чурагчгаары гишмийн, ЧӨКСИ, ПРОСИО, "Чурагч суулгара" ААО, элбэг бэлдлийн конгюрат, "Өтөхгоох" база, РКП, "Бөөг" ХЭТ, "Чурагччак" үхүбээн, "Чурагчгаары киир бэлдлийн хаас комплеса. Үлдэлзөгт баггаарийн водосмнар уунал ситэри тэглэрүдбэ- тахтар, эбэтэр ошх да уута суохтар, водосмнарга баггаарийн маслынн киирэр суута, куту- гайхата суохтар уулза да араас тэглэстэр баагнар.

2009 сүүлчээр 123 Н-дээх РФ федеральный сокуон 1-нэ пуунтар, 62-е ыстатыйатыгар олорунар, хас бирдин социальнай өтүгүн сүлүсүлээх төрөмтэр баһаарынай нодоомнар баар буолаллара ирдигэр Баһаар буолар түгүлүнэр баһаарынай массынна уугут ыстарыыта 4 мүһүтүгэр тийэр, өтүтү баһаарынай нодоом, үлэһир туруктаах буолаллара, уугут бээрлэ 3 чааска тийэр. Олгон аодос үлэһиктэ буолларана.

эбин уу таһар миссэһиһалартып
ыһан баһаары умурдуорар. Бил-
лэн турар, оһо барыһтар аһ-
тах бырыһы барар. Түргэн түт-
туу-хатыһы, тохтоло суох уу
баара баһаар түргэнник умур-
дуорар, ону тэһэ улахан мате-
риальнай хоһомну таһыһаһы-
тар баһаарыһы доһоһаһы
улаһиһар туруһуһаһы бухаһаһы
улаһан суһаһаһаһы.

М. А. ЗАХАРОВА,
Чурашчытсаңы уоттан
быланып этерөөт инструкторы.

Сыллаары билээнгэ олордун, Чурагычтаагы 38-с №-дөөх уоттан быһыһыр этэрээт Чурагычтаагы 1-кы №-дөөх баһаарыһы чача күһүнтү-кыһынны кэмгэ баһаарыһы водосмарт болотунун бэрэбэрэһэлэтэ.

Улсгай бэрэжирэка
түмүтүзүн барыта Чурагчы
наһыһиэр 20 баһаарыһай өд-
дөм баара учуоттанын.
Оноһуһугубут бэрэжирэка
түмүтү көрдөрөрүзүн, бу улсгай
ахсаантан 7 ара баһаарыһай өд-
дөм үзүлүп туруктаага ба-
һаарыһа Оһон 13 өдөм өлөтө.

Балтмонтаару "Кэнчэри" үнүүлсэн
коллектива.